

Orijinal Kaynak: Petras, James. (2016, October 17). "Overview of Class Struggle", *The James Petras Website*.

Atıf Şekli: Petras, James. (2017, Mart 07). "Latin Amerika'daki Sınıf Mücadelesine Genel Bakış", Çev. İrem Güler, *Sosyal Bilimler*. sosyalbilimler.org/latin-amerika-sinif-mucadelesi

Latin Amerika'daki Sınıf Mücadelesine Genel Bakış

James Petras
Türkçesi: İrem Güler

Aşağıdan sınıf mücadelesi, ülkeler arasında ve ülkeler içinde farklı zaman dilimleri arasında daha büyük veya daha az yoğunlukla farklı şekiller ve yönler almıştır.

Genel hatlarıyla, görece daha yüksek şehirleşme ve sanayileşme düzeyindeki ülkeler, Brezilya ve Meksika'da değil de Arjantin, Venezuela ve Şili'de olduğu gibi, en büyük şehir merkezli mücadeleyi tecrübe ediyor.

Şehir tabanlı sınıf mücadeleleri arasında da işçi grevlerine dayanan fabrika tabanlı sınıf mücadelesi (Arjantin) ve yürüyüşler şeklinde kitle sokak hareketleri (Venezuela ve Şili) gibi daha ileri bir ayırım vardır.

Kentsel temelli sınıf mücadeleleri, çeşitli sınıfların ve popüler sınıfların farklı bölümlerinin koalisyonlarına dayanır. Örneğin Arjantin'de emekliler, insan hakları grupları, küçük ve orta ölçekli iş insanları; yükselen işsizlik, emeklilik maaşlarının ve ücretlerin azaltılması ve kamu hizmetleri tarifesinin astronomik olarak artması gibi çeşitli konular çevresinde sınıf mücadelesine katılmışlardır. Buna karşın Şili, yerli halkı, üniversite, teknik okul ve lise öğrencilerini ve halka açık toplum örgütlü hareketler ile sendikalı öğretmenler ve tıbbi personeli kapsayan toplu mücadeleleri yaşıyor. Venezuela kentsel sınıf mücadeleleri büyük ölçüde devletin desteklediği toplum temelli seferberlikler ve toplumsal refah programı ve ABD destekli darbelere karşıdır.

Brezilya son derece şehirleşmiştir ancak son yıllarda sınıf mücadelesi, kırsal topraksız hareketi (MST / *Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra*) liderliğindeki arazi işgal hareketleri etrafında dönmüştür. Kentsel mücadelelerin rol oynadığı ölçüde, "evsiz halkların hareketleri" ve halka hizmetlere karşı popüler protestolar etrafında döner. 1980'li ve 90'lı yıllarda öncü rol oynayan kentsel sanayi işçileri, kent politik elitleri ve merkez sol İşçiler Partisi ile "kurumsal ilişkiler"e dönüşmüştür.

Paraguay, Peru ve Meksika'daki büyük sınıf mücadeleleri ayrı bir küme oluşturuyor; Paraguay'ın sınıf mücadeleleri ağırlıklı olarak toprak reformu talebiyle bağlantılı olan

kırsal köylü hareketleri tarafından yönlendiriliyor ve doğrudan eylemlere dayanıyor —kent ve devlet başkentlerinde toprak işgalleri ve yürüyüşler. Etnik sınıf kimliğinin paylaşımı (Paraguay’da Guarani dili konuşan köylüler), Peru’da Quechua ve Aymara köylüleri arasında olduğu gibi, sınıf dayanışmasını güçlendirir.

Peru’daki sınıf mücadelesi eyalet ve bölgesel alanlarda yoğunlaşmıştır. Merkezi, yabancı mülkiyetli madencilik holdingleri tarafından yapılan mülksüzleştirmeye karşı mücadele veren köylüler ve taşra toplulukları oldu. Mücadelelerinde, madencilik işçilerinin sendikaları, en iyi ihtimalle, yardımcı veya ikincil bir rol oynamaktadır. Madencilik istismarı suyu, havayı, toprakları, yemekleri kirlettiği ve yerel ticareti baltaladığı için topluma dayalı mücadeleler yerel ve çok sektörlüdür —böylece geniş bir yelpazede başka “ara sınıf”ları birleştirmektedir. Kentsel işçi sınıfları, sembolik destek sundular, ancak 1970’ler ve 80’lerdeki kahramanlar hâline gelmediler.

Meksika, Latin Amerika’da sınıf mücadelelerinin çeşitliliği ve hacmi en çok olan ülke, ancak siyasi seçkinler üzerinde en az etkilenen ülke. Meksika’daki sınıf mücadelesindeki kilit sorun, dağılışı —bölgesel, sektörel ve politik olarak parçalanmış olmasıdır. Meksikalı yetkililer ve uyuşturucu ölüm ekipleri, ortaya çıkan sınıf temelli muhaliflere suikast düzeninde ünlüdür: En aşikâr olan şey, öğretmenlik kolejine devam eden kırsaldaki kırk üç öğrencinin öldürülmesidir. Militan grupların arasında, madenciler, Oaxaca’daki öğretmenler, Guerrero’daki köylüler, Chiapas’daki Kızılderililer ve şiddetle bastırılan ulusal elektrik işçileri sendikası yer alıyor.

Toplumsal refah açısından sınıf mücadelesi, büyük oranda Hugo Chavez’in politik yönlendirmesi altında Venezuela’da en uzağa ilerledi. Bununla birlikte, petrol ekonomisinin istikrarsız bağımlı durumu ve tepe aşağı liderlik, sürdürülebilir bir toplumsal dönüşümü engelledi. En gelişmiş toprak reformu mücadeleleri, MST’nin 20 yıldan uzun süredir kamulaştırılmış çiftlik mülklerinde 300.000’den fazla aileyi yerleştirebildikleri, dönüştürüp üretebildikleri Brezilya’da yaşanıyor. MST’nin sürdürülebilir gelişmeleri sivil toplumdaki tutarlı örgütlenmesini ve geniş toplumsal ittifaklarını yansıtıyordu.

Paraguay ve Peru’daki sınıf mücadelesinin gelişmesi yerel oligarşilerin, yabancı çokuluslu şirketlerin ve ABD askeri danışmanlarının müthiş egemen sınıf bloğundan, artan kazançları sağlamak için büyük baskı uygulayan uyumlu ve savaştı mücadelelerde toprak, çevre ve yerli hareketleri birbirine bağladı.

Arjantin’in sanayi, hizmetler ve ulaşımdaki engin ticaret sendikaları, ücretler ve istihdam konusundaki genel grevleri başarılı bir şekilde gerçekleştirme kapasitelerini defalarca göstermiş bulunuyor. Ancak hiyerarşik yapıları ve bürokratik liderlikleri yapısal değişiklikleri engelliyor. Sadece 2001-2003’teki gibi sistematik kriz zamanlarında işsiz işçilerin büyük bir hareketi sokaklara atıldı ve bir dizi başkan seçildi, yapısal değişiklikler talep eden ciddi bir mücadele vardı.

Yedi ülke vaka incelemelerinin karşılaştırılabilir bir analizi, Latin Amerika'daki sınıf mücadelesinin farklılıkları ve benzerlikleri konusunda gerçek bir mozaik ortaya koyuyor. Sınıf mücadelesinin temposu ve yoğunluğu kaymıştır: Kriz zamanlarında müthiş popüler gelişmeler gerçekleşir; diğer zamanlarda, merkez-sol seçim rejimlerinde ekonomik dönüşüm gerçekleştiğinde, yönetici sınıflar karşı reform rejimlerine öncülük eder. Egemen sınıfların yapısal başarısızlıkları ve sınıf mücadelesinin mirasından aşağıya doğru bakarsak, gerçek şu ki, herhangi bir 'sağcı dönüş', zayıf, sürdürülemez ve geri döndürülebilirdir.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için sosyalbilimler.org/basvuru sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da @sosbilorg kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org'da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.